

Vragen bij de Keynesiaanse theorie (2)

1. Hoe kan de overheid invloed uitoefenen op de allocatie?

Onder allocatie verstaan we het toedelen van productiefactoren. Het gaat om de vraag wat, hoe, door wie, voor wie en wanneer er wordt geproduceerd. Als de overheid belasting heft en daar vervolgens bestedingen mee gaat doen oefent zij invloed uit op de allocatie. Immers door belasting te heffen zorgt de overheid er voor dat particulieren geen geld meer hebben waarmee zij invloed kunnen uitoefenen op het aanwenden van productiefactoren. Door bestedingen te doen oefent de overheid deze invloed zelf uit.

Een voorbeeld: De overheid heft belasting en gebruikt dit geld voor het verzorgen van onderwijs. Dit betekent dat productiefactoren zoals arbeid en kapitaal nu gebruikt worden voor het onderrichten van de jeugd. Misschien was dit ook gebeurd als de overheid dit niet had gedaan maar waarschijnlijk op een kleinere schaal en met een aan zekerheid grenzende waarschijnlijkheid voor een andere groep.

2. Hoe kan door privatisering in combinatie met lastenverlichting het nationaal inkomen stijgen?

Privatiseren is het afstoten van overheidstaken naar de particuliere sector. Als dit gebeurt zullen de overheidsbestedingen dalen omdat de overheid zich minder met de economie bemoeit. De particuliere investeringen zullen daarentegen stijgen. Door de lastenverlichting kunnen particulieren ook meer besteden. Als de toename van de investeringen en de bestedingen van particulieren groter is dan de daling van de overheidsuitgaven zal het nationaal inkomen stijgen.

3. De overheid streeft naar volledige bezetting van de productiecapaciteit en evenwicht op de lopende rekening van de betalingsbalans. Stel dat er een situatie is van onderbesteding en een tekort op de lopende rekening van de betalingsbalans. Leg uit dat het niet mogelijk is met behulp van begrotingspolitiek beide doelstellingen tegelijk te realiseren.

Stel dat de overheid de onderbesteding wil bestrijden. Ze kan dan de overheidsbestedingen verhogen of de belasting verlagen of een combinatie daarvan. Als ze dit doet stijgt het nationaal inkomen. Als het nationaal inkomen stijgt neemt de import toe. De export wordt door dit alles niet beïnvloed. Het tekort op de lopende rekening wordt groter.

4. Hoe kan een investering van de overheid in de infrastructuur bijdragen aan een toename van de export?

Als een land een betere infrastructuur heeft zullen de kosten van produceren dalen. Denk hierbij bijvoorbeeld aan sneller vervoer over de weg. Door de lagere productiekosten kunnen de producten van het land goedkoper worden. De concurrentiepositie van het land neemt toe. De export zal stijgen.

5. Hoe kan een liberalisering van de kapitaalmarkt leiden tot een lagere rente?

Een liberalisering van de kapitaalmarkt betekent dat deze markt vrij toegankelijk wordt voor buitenlandse beleggers. Dit kan leiden tot een dergelijk groot aanbod van kredieten dat de rente op die markt daalt.

6. Leg uit dat wanneer het consumentenvertrouwen daalt het nationaal inkomen wellicht zal gaan dalen.

De consumentenvertrouwensindex is een (zeer subjectief) begrip waarmee men de particuliere consumptie probeert te voorspellen. Uit enquêtegegevens wordt de index berekend. De vragen uit de enquête van de Europese Commissie (voor het eerst in 1972) kunnen in de volgende vijf categorieën worden verdeeld: (1) de financiële situatie van huishoudens; (2) vooruitzichten voor de financiële situatie van de huishoudens; (3) de huidige algemene economische situatie; (4) vooruitzichten voor de algemene economische situatie; (5) de wenselijkheid om duurzame aankopen te doen. De vragen slaan op een periode van één jaar.

Als de consument omdat hij de toekomst somber inziet duurzame aankopen gaat uitstellen zal vanwege de lagere consumptie het inkomen dalen.

7. Hoe kan een begrotingspolitiek van de overheid gericht op een stimulering van de bestedingen op de lange termijn deze bestedingen juist aantasten?

Hogere bestedingen van de overheid leiden tot tekorten. Dit geld moet worden geleend waardoor de schuld van de overheid toeneemt. Als later deze schuld moet worden afbetaald moet wellicht de belasting stijgen. Hogere belastingen leiden tot lagere particuliere bestedingen.

Ook kan door het lenen de rente op de kapitaalmarkt stijgen waardoor de particuliere investeringen afnemen (crowding out).

8. Hoe kan inflatiebestrijding door rentepolitiek leiden tot werkloosheid?

Als de monetaire autoriteiten de inflatie te hoog vinden kunnen zij besluiten de rente te verhogen. Bij een hoge rente wordt lenen duurder. Als er minder wordt geleend vanwege de hoge rente wordt er minder gekocht. Een lagere vraag naar producten vermindert de prijsstijging en dus de inflatie. Echter door de lagere vraag naar producten daalt het nationaal product. Er zijn dan minder arbeiders nodig. De werkloosheid loopt op.

9. Waarom leidt een hogere rente niet tot een toename van de structurele werkloosheid?

De structurele werkloosheid wordt niet bepaald door de vraag naar goederen. De structurele werkloosheid wordt bepaald door het aantal arbeidsplaatsen. De arbeidsplaatsen zijn afhankelijk van de hoeveelheid kapitaal. Anders gezegd: de structurele werkloosheid wordt bepaald door de vraag naar arbeid bij het bestedingsevenwicht en de omvang van de beroepsbevolking. Als bij

bestedingsevenwicht de vraag naar arbeid kleiner is dan de beroepsbevolking is er structurele werkloosheid.

10. Waarom wordt de multiplier kleiner als de marginale importquote groter wordt?

De grootte van de multiplier wordt bepaald door de mate waarin extra inkomen tot extra bestedingen leidt. Die extra bestedingen moeten uiteraard wel in eigen land gedaan worden. Immers alleen dan leiden ze tot extra productie (in eigen land). Hoe hoger de marginale importquote hoe groter deel van het extra inkomen in een ander land wordt besteed (en dus niet in eigen land).

11. Waarom wordt de multiplier kleiner als de marginale spaarquote groter wordt?

We moeten weer kijken in hoeverre extra inkomen tot extra bestedingen leiden. Bij een hoge spaarquote zal een groot deel van het extra inkomen gespaard worden. Dit betekent dat een groot deel dus niet leidt tot extra bestedingen.

12. Waarom wordt de multiplier kleiner als de marginale belastingquote groter wordt?

Een hoge marginale belastingquote betekent dat een groot deel van het extra inkomen naar de belasting gaat en dus niet leidt tot extra bestedingen.

13. Welke drie factoren bepalen de hoogte van de multiplier?

De spaarquote, de belastingquote en de importquote. Dit worden ook wel de drie inkomenslekken genoemd. Hoe hoger deze lekken hoe kleiner de multiplier.

14. Waarom is de export van een land mede afhankelijk van de arbeidsproductiviteit in dat land en de arbeidsproductiviteit van de handelspartner?

De export van een land wordt voor een belangrijk deel bepaald door de kostenverhouding tussen twee landen. Als een land een lager prijspeil heeft is dat gunstig voor haar concurrentiepositie. De arbeidsproductiviteit van een land is mede bepalend voor de productiekosten. Als de arbeidsproductiviteit van een land stijgt in verhouding tot de arbeidsproductiviteit van haar handelspartner zal dat land relatief goedkoper worden. De concurrentiepositie verbetert en de export neemt toe.

15. Leg uit hoe een hogere arbeidsproductiviteit zowel een gunstig als een ongunstig effect kan hebben op de werkgelegenheid.

Door een hogere arbeidsproductiviteit kan de concurrentiepositie verbeteren waardoor de export kan stijgen. Dit zal leiden tot een hoger nationaal product en dus tot meer werkgelegenheid.

Anderzijds betekent een hogere arbeidsproductiviteit dat er minder mensen nodig zijn voor dezelfde productie. Dit leidt dus tot minder werkgelegenheid.

16. Waarom is het voor de werkgelegenheid beter dat de arbeidsproductiviteit in het buitenland daalt dan dat de arbeidsproductiviteit in eigen land stijgt?

Als de arbeidsproductiviteit in het buitenland daalt verbetert de concurrentiepositie. Dit heeft een gunstig effect op de export. De werkgelegenheid neemt toe. De arbeidsproductiviteit in eigen land is echter gelijk gebleven. Dit betekent dat we voor dezelfde productie nog steeds evenveel mensen nodig hebben. Het ongunstige effect op de werkgelegenheid ontbreekt nu dus.

17. Hoe kan door een goed sociaal verzekeringsstelsel een recessie worden afgezwakt?

In een recessie hebben we te maken met een dalend nationaal product. Mensen raken werkloos en zouden als er geen goed sociaal verzekeringsstelsel was aanzienlijk in inkomen achteruit gaan. Als er wel een goed stelsel is blijft de terugval in inkomen beperkt. Dit heeft tot gevolg dat de bestedingen van deze mensen ook niet terugvallen. Het nationaal product zal dan niet ook nog eens dalen vanwege teruglopende bestedingen.

18. Waarom staan er in de oplossingsvergelijking alleen maar exogene grootheden zoals C_o , I_o , O_o en E_o ?

Exogene grootheden zijn grootheden die buiten het model worden bepaald. Omdat deze grootheden buiten het model worden bepaald moeten ze altijd gegeven worden. Als we Y dus hebben uitgedrukt in grootheden die buiten het model worden bepaald, hebben we Y opgelost.

19. Waarom is de multiplier van bijvoorbeeld I_o normaal gesproken groter dan 1?

Als we I_o met bijvoorbeeld 10 mld laten stijgen neemt daardoor het nationaal product en dus het nationaal inkomen onmiddellijk met 10 mld toe. Dit betekent dat de verhouding tussen de stijging van Y en de stijging van I_o al meteen tenminste 1 is. Omdat het inkomen met 10 mld is gestegen gaan de mensen meer consumeren. Hierdoor stijgt het nationaal product opnieuw. De verhouding tussen de stijging van Y en de stijging van I_o is nu al groter dan 1. etc. etc.

20. Wat is het verschil tussen het bestedingseffect en het capaciteitseffect van een investering?

De Keynesiaanse theorie is een korte termijn theorie. Dit betekent dat alleen naar het bestedingseffect van een investering wordt gekeken. Als er wordt geïnvesteerd betekent dat dat er bijvoorbeeld een machine wordt gevraagd. Deze machine moet worden gemaakt. Dit betekent dat er werkgelegenheid ontstaat. Dit is het bestedingseffect van de investering. De machine levert echter ook arbeidsplaatsen op. Immers de machine zorgt voor een grotere productiecapaciteit. Dit is het capaciteitseffect van een investering. De Keynesiaanse theorie beschouwt dit laatste effect niet.